

KLINISCHE VAARDIGHEIDSMODULE

Hoog opgaand klysma

Uitgave en productie

Stef Giua, Verpleegkundig docent Thuiszorg IZT-Limburg

Vormgeving en druk

Verpleegkundig Onderwijs en Training Thuiszorg IZT-Limburg

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Doelstellingen	5
3. CanMEDS rollen	6
1.1 Probleemanalyse.....	6
1.2 Oordeelsvorming	6
1.3 Besluitvaardigheid	7
1.4 Creativiteit/wendbaar kunnen toepassen van kennis en vaardigheden	7
Samenwerking	8
Maatschappelijk handelen	9
4. Onderwerpen van scholing	10
4.1 Toepassing Verpleegkundig en/of verzorgende beroepsveld.....	10
4.2 Toelichting toepassen scholingsinhoud in verpleegkundig en of verzorgend beroepsprofiel	10
4.3 Van toepassing zijnde taakgebieden en gerelateerde competenties aangeboden scholing.....	11
5. Didactische criteria.....	12
6. Evaluatie criteria	12
7. Module organisatie.....	13
8. Vaststellen van de beginsituatie.....	14

1. Inleiding

In deze module staan de algemene principes van het toedienen van een hoog opgaand klysma centraal. De module is opgebouwd uit verschillende delen. Na het module organisatieschema, waarin een algemeen overzicht gegeven wordt van de tijdsinvestering en de voorbereiding van elke vaardigheid, volgt de leerinhoud. Hierin wordt informatie gegeven over de theoretische basis van het toedienen van een hoog opgaand klysma en de verpleegkundige/verzorgende aspecten die hierbij van belang zijn.

De inhoudelijke informatie over de vaardigheid van het toedienen van een hoog opgaand klysma wordt weergegeven in de handelingenlijsten. Aan de hand van de handelingenlijst wordt de vaardigheid door de praktijkdocent gedemonstreerd en krijgt de cursist de mogelijkheid de vaardigheid te oefenen.

De module wordt afgerond in het vaardigheidslokaal middels een toets, waarbij de cursist aan de hand van de observatiescoringslijst de vaardigheid demonstreert.

Bij IZT-Limburg zijn de meeste verpleegtechnische technische vaardigheden beschreven in protocollen die opgenomen zijn in Vilans. Er wordt naar gestreefd om de observatiescoringslijst overeen te laten komen met het protocol in Vilans. Protocollen zijn echter aan veranderingen onderhevig en daarom wordt niet gegarandeerd dat de observatiescorelijst altijd in overeenstemming is.

Het is de eigen verantwoordelijkheid van de verpleegkundige en verzorgende de protocollen regelmatig te raadplegen en overeenkomstig te handelen. IZT-Limburg past in dien van toepassing elk half jaar de dan geldende protocollen en observatie-scoringlijst van Vilans toe.

2. Doelstellingen

Aan het einde van deze module kan de cursist:

De cursist is in staat:

- te verwoorden wat het doel en de indicaties zijn van de verschillende toedieningsvormen van medicijnen.
- uitleg te geven over mogelijke complicaties die kunnen ontstaan bij de verschillende toedieningsvormen.
- de keuze voor de toedieningsvormen te verantwoorden.
- te benoemen waarom de handeling volgens protocol dient te worden uitgevoerd.

Doelstelling vaardigheid toedienen van een hoog opgaand klysma

De cursist is in staat:

- zelfstandig en overeenkomstig het aangereikte vaardigheidsprotocol een hoog opgaand klysma toe te dienen aan een bewoner/cliënt.

Doelstelling theoretische componenten van de vaardigheid

De cursist is in staat:

- te verwoorden wat het doel en de indicaties zijn van een hoog opgaand klysma.
- te benoemen waarom bepaalde klysma hoog opgaand gegeven moeten worden.
- uitleg te geven over mogelijke complicaties die kunnen ontstaan bij het toedienen van een hoog opgaand klysma.
- de keuze voor de benodigde materialen te verantwoorden.
- te benoemen waarom de handeling volgens protocol dient te worden uitgevoerd.

Doelstelling voor het verpleegtechnische handelen

De cursist is in staat:

- de benodigdheden voor het toedienen van een hoog opgaand klysma klaar te zetten voor het uitvoeren van de handeling.
- de benodigdheden voor het toedienen van een hoog opgaand klysma klaar te zetten voor het uitvoeren van de handeling.
- een hoog opgaand klysma toe te dienen in een oefen situatie op een pop.
- de controles te verrichten voor en nadat het hoog opgaand klysma aan de patiënt wordt toegediend.

3. CanMEDS rollen

Competenties

1. Vakinhoudelijk verpleegkundig/verzorgend handelen

1.1 Probleemanalyse

Signaleren van problemen, opsporen van mogelijke oorzaken, zoeken en onderzoeken van belangrijke gegevens. Verbanden leggen tussen gegevens om de oorzaak van problemen te vinden.

Gedragsvoorbeelden

- Stelt bij het bespreken van problemen gerichte vragen, of zoekt schriftelijke informatie bij elkaar om helderheid te krijgen. Is niet tevreden met onvolledige informatie, vraagt na of zoekt door, voordat hij besluiten neemt.
- Weet feitelijkheden, veronderstellingen en gevoelens, die een rol spelen in een probleem, te analyseren en op een rij te zetten.
- Zoekt bij probleemanalyse eerst naar de grote lijnen, duikt niet direct in de details en bekijkt het probleem vanuit meerdere brede invalshoeken.
- Legt bij probleemanalyse verbanden tussen gegevens, ziet samenhangen tussen gegevens, meningen en problemen en trekt logische conclusies.
- Analyseert en combineert bij onoverzichtelijke problemen de gegevens en weet tot de wezenlijke kern door te dringen.

Niveau verzorgende:

Verzamelt informatie, beoordeelt de relevantie van informatie en komt zelfstandig tot een analyse van de probleemsituatie.

Niveau verpleegkundige (4)

Draagt er in samenwerking met anderen aan bij dat zij problemen effectief en met gebruik van alle relevante informatie analyseren.

Niveau verpleegkundige (5)

Draagt bij aan een organisatie waarin waarde wordt gehecht aan een uitgebreide probleemanalyse als basis voor meningsvorming of beslissingen, mede door de manier hij/zij communiceert over zijn/haar wijze van probleem oplossen.

1.2 Oordeelsvorming

Op basis van beschikbare informatie juiste en realistische conclusies trekken.

Gedragsvoorbeelden

- Betrekt de juiste mensen en juiste instanties bij de zaak, volgt niet klakkeloos meningen of adviezen van deskundigen en belanghebbenden.
- Is zich bewust van de mogelijke neveneffecten in zijn overwegingen.
- Heroverweegt beslissingen indien de omstandigheden of ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.
- Benoemt zijn eigen oordeel zowel positieve als de negatieve kanten.
- Benoemt de consequenties van verschillende acties die kunnen worden ondernomen op basis van de beschikbare informatie.
- Schat capaciteiten en mogelijkheden van medewerkers en andere goed in.
- Kan voorbeelden geven van achteraf juist gebleken inschattingen van moeilijke situaties.
- Geeft oordelen die logisch te herleiden zijn tot de feiten en die onderbouwd zijn met

beschikbare informatie en geldige argumenten.

Niveau verzorgende

Houdt in zijn of haar afweging rekening met alle relevante aspecten van een kwestie. Trekt zelfstandig een conclusie die zij of hij goed kan beargumenteren.

Niveau verpleegkundige (4)

Helpt anderen door het evalueren van hun argumenten om op basis van een volledig en juist beeld van een kwestie tot verantwoorde conclusies en beslissingen te komen.

Niveau verpleegkundige (5)

Draagt er aan bij dat aan de organisatieconclusies en – beslissingen gebaseerd zijn op feiten, relevante ervaringen en de inbreng van relevante anderen.

1.3 Besluitvaardigheid

Beslissingen durven nemen door middel van het ondernemen van acties, ook bij niet volledige kennis van de gevolgen van alle alternatieven, of bij sterk conflicterende belangen.

Gedragsvoorbeelden

- Pakt zaken aan en handelt ze vlot af.
- Voorziet de noodzaak van besluiten en durft besluiten te nemen of keuzes te maken.
- Koppelt meteen acties aan gemaakte keuzen.
- Durft, ingeval van tijdnoed, bij tamelijk complexe problemen of bij ontbrekende informatie, besluiten te nemen.
- Hakt knopen door en stelt beslissingen niet onnodig lang uit.
- Kan prioriteiten stellen.

Niveau verzorgende

Neemt een duidelijke beslissing wanneer anderen dat vragen of de situatie een beslissing vereist.

Niveau verpleegkundige (4)

Draagt er in samenwerking met anderen aan bij dat zij of hij zelf verantwoordelijkheid nemen voor beslissingen die zij zelf nodig achten en daar ook zelf de verantwoordelijkheid voor dragen.

Niveau verpleegkundige (5)

Draagt er aan bij dat binnen de organisatie benodigde beslissingen tijdig en duidelijk voor alle betrokkenen worden genomen.

1.4 Creativiteit/wendbaar kunnen toepassen van kennis en vaardigheden

Instaat zijn vaardigheden op een kundige wijze uit te voeren in alle voorkomende situaties.

Gedragsvoorbeelden

- Kan afstand nemen van de werkwijze zoals deze is aangeleerd.
- Is in staat vaardigheden uit te voeren en waar nodig te verbeteren.
- Weet welke factoren in een situatie bij een bepaalde persoon aanleiding zijn voor een bepaalde interventie.
- Stelt bestaande zaken ter discussie en stelt alternatieven voor.
- Komt met verschillende voorstellen voor aanpak die niet direct voor de hand liggen en kijkt over grenzen van eigen vak of afdeling.
- Ziet in het eigen werkgebied toepassingsmogelijkheden voor bestaande

instrumenten.

- Kijkt naar zaken vanuit verschillende invalshoeken en komt op basis daarvan tot nieuwe oplossingen of op nieuwe ideeën.
- Vraagt ruimte voor eigen stijl of oplossingen.

Niveau verzorgende

Kan soms afstand nemen van aangeleerde werkwijze en is in staat op verzoek een andere werkwijze toe te passen. Weet zijn of haar werkwijze aan te passen aan de cliënt en situatie. Komt op verzoek met nieuwe ideeën en doet voorstellen voor nieuwe werkwijzen. Staat open voor originele ideeën van anderen.

Niveau verpleegkundige (4)

Is in staat bestaande werkwijzen aan te passen en nieuwe te bedenken. Moedigt collega's aan met nieuwe werkwijzen te komen en denkt met hen mee. Weet bestaande instrumenten geschikt te maken voor het eigen werkgebied. Komt door zaken van uit verschillende invalshoeken te belichten tot nieuwe oplossingen of ideeën.

Niveau verpleegkundige (5)

Schept voorwaarden binnen de afdeling/organisatie die mensen stimuleren om met nieuwe werkwijzen of ideeën te komen. Komt zelf met innovatieve bijdragen.

Samenwerking

Multidisciplinaire samenwerking

Bijdragen aan een gezamenlijk resultaat door een optimale afstemming tussen de eigen kwaliteiten en belangen en die van de groep/de ander.

Gedragsvoorbeelden

- Een hoge prioriteit geven aan tevredenheid van zorgvragers/klanten of collega's en aan het verlenen van service of hulp en daarnaar handelen.
- Bedenkt vanuit belangen en situatie van zorgvragers/gesprekpartners/collega's mogelijkheden om hen van dienst te kunnen zijn.
- Speelt informatie en ervaringen die voor anderen van belang zijn tijdig door.
- Bespreekt meningsverschillen met collega's op tactvolle en constructieve wijze, zonder het conflict uit de weg te gaan.
- Laat blijken het gezamenlijke resultaat boven het eigen resultaat te stellen.
- Betrekt anderen actief en op constructieve wijze bij overleg door te vragen naar en voort te bouwen op voorstellen en ideeën van anderen.
- Biedt hulp aan, denkt mee, wanneer zorgvragers/gesprekpartners of collega's daaraan behoefte hebben en /of bij problemen of conflicten.
- Maakt duidelijke afspraken met zorgvragers/gesprekpartners of collega's en zorgt voor follow-up en naleving van afspraken.
- Praat over "wij" in plaats van "zij" als het over collega's, de afdeling, het team of de organisatie heeft.

Niveau verzorgende

Denkt en werkt mee met anderen als er aanleiding voor is, ook als het niet direct het eigen belang betreft.

Niveau verpleegkundige (4)

Initieert zelf samenwerking met anderen vraagt hem om input, deelt op eigen initiatief kennis, informatie en ideeën en informeert actief of hij/ zij van nut kan zijn.

Niveau verpleegkundige (5)

Stimuleert de anderen om in samenwerkingsverband tot resultaten te komen door het delen van ideeën en doen van concessies en eigen wensen of belangen.

Maatschappelijk handelen

Integriteit

Handhaven van algemene of professionele sociale- en ethische normen en waarden, ook bij druk van buitenaf om hiervan af te wijken.

Gedragsvoorbeelden

- Neemt verantwoordelijkheid voor het eigen handelen.
- Geeft de door hemzelf gemaakte fouten toe en neemt hiervoor verantwoordelijkheid.
- Geeft aan wanneer zaken die van hem verwacht worden niet in overeenstemming zijn met persoonlijke normen of de organisatienormen.
- Houdt van aan waarden en normen, ook wanneer dit nadeel, spanning, of conflicten met zich meebrengt.
- Doet wat hij zegt, komt beloften en afspraken na.
- Respekteert en beschermt aan het toe vertrouwde vertrouwelijke informatie.
- Informeert patiënten/cliënten collega's of anderen over de mate waarin men problemen of tegenslag mag verwachten.
- Maakt geen gebruik van macht of voorkennis.
- Geeft informatie over zijn standpunt met betrekking tot zaken betreffende beroepsethiek, veiligheid en milieu.

Niveau verzorgende

Verstrekt aan verschillende personen geen tegenstrijdige informatie, houdt niet onnodig informatie achter en laat anderen bij onenigheid in hun waarde.

Niveau verpleegkundige (4)

Stelt zich persoonlijk verantwoordelijk voor het eigen handelen, bewaart vertrouwelijkheid van verkregen informatie. Is te alle tijde eerlijk over mogelijkheden en risico's en fouten.

Niveau verpleegkundige (5)

Spreekt anderen aan op persoonlijke verantwoordelijkheid voor hun eigen handelen, bewaakt in teams het eerlijk omgaan met informatie en de persoonlijke waarde van anderen.

1.1 discipline

zich conformeren aan het beleid en / of de procedures van de organisatie. Bij onduidelijkheden of veranderingen bevestiging zoeken bij de juiste autoriteit.

Gedragsvoorbeelden

- vraagt naar afspraken, regelgeving of beleid.
- Accepteert gezag.
- Kent de grenzen van de eigen verantwoordelijkheid.
- Signaleert situaties die afwijken van de standaard binnen de organisatie.
- Wijkt niet af van regels en procedures.
- Checkt of zijn leidinggevende akkoord gaat met het afwijken van afspraken, regels of procedures.

- Vraagt, als een bepaalde regel onduidelijk is, wat wel en niet kan.
- Houdt zich ook bij hoge werkdruk aan de voorgeschreven procedures van de eigen organisatie.

Niveau verzorgende

Blijft, bij hoge werkdruk, zich conformeren aan het gekende beleid/ procedures van de organisatie.

Niveau verpleegkundige (4)

Kan, bij hoge werkdruk, afwijken van afspraken, regels en procedures met inachtneming van de grenzen van de eigen verantwoordelijkheid.

Niveau verpleegkundige (5)

Draagt er aan bij dat binnen de organisatie afspraken, beleid en procedures worden ontwikkeld en uitgevoerd.

4. Onderwerpen van scholing

Deze klinische vaardigheid module gaat over het toedienen van medicatie per intra musculaire injectie.

4.1 Toepassing Verpleegkundig en/of verzorgende beroepsveld

De deskundigheidslijst met protocollen voor voorbehouden en risicovolle handelingen geeft een indicatie over de startbekwaamheid die men bij verpleegkundigen en verzorgenden met een bepaalde opleiding (opleiding voor niveau 2, 3, 3IG, 4 en 5) mag verwachten.

Of een cursist/medewerker daadwerkelijk bekwaam en bevoegd is de handeling uit te voeren hangt af van de context waarbinnen deze plaatsvindt. Dat wil zeggen de situatie van de cliënt en de situatie waar de handeling uitgevoerd wordt. Het toewijzen van deskundigheidsniveaus is een verantwoordelijkheid van de organisatie.

4.2 Toelichting toepassen scholingsinhoud in verpleegkundig en of verzorgend beroepsprofiel

De in deze scholing behandelde onderwerpen/competenties zijn verweven en toepasbaar binnen het beroepsprofiel van de verzorgende/verpleegkundige.

Hierin komen de kerntaken aan de orde die de verpleegkundige/verzorgende uitvoert.

Aan deze taken zijn competenties verbonden waarover de verpleegkundige/verzorgende dient te beschikken om deze taken te kunnen uitvoeren.

Afhankelijk van het werkveld, de werkorganisatie of het niveau van beroeps uitoefening kunnen bepaalde kerntaken en competenties meer of minder gewicht in de schaal leggen.

Voor de beroeps uitoefening betekent dit, dat onderwerpen en te verwerven competenties uit deze scholing zich manifesteert in diverse configuraties van kerntaken en competenties. Aangezien er wordt uitgegaan van een ongedeelde beroepsprofiel en er tevens recht wordt gedaan aan de veelvormigheid in de praktijk, is bij de beschrijving van de competenties gekozen voor een brede insteek. De competenties zijn breed beschreven. De mate waarin

de verpleegkundige/verzorgende over een competentie beschikt, zal echter kunnen verschillen.

4.3 Van toepassing zijnde taakgebieden en gerelateerde competenties aangeboden scholing

Bij de beschrijving van de in deze scholing aangeboden taken kan een onderscheid worden gemaakt tussen zorgvrager gebonden taken en voorwaarde scheppende taken.

Taakgebied A:

Vaststellen van benodigde zorg

1. De vraag naar verpleegkundige/verzorgende zorg
2. Gegevens verzamelen
3. Verpleegkundige diagnoses vaststellen

Taakgebied B:

Plannen van zorg

1. Het beoogde resultaat van de zorg formuleren
2. Verpleegkundige/verzorgende interventies kiezen

Taakgebied C:

Uitvoeren van zorg

1. Observeren en signaleren
2. Verzorgen
3. Begeleiden
4. Verpleegtechnisch handelen
5. Informeren en adviseren
6. Preventie en voorlichting geven
7. Coördineren

Taakgebied D:

Evalueren van zorg

1. Evalueren van het zorgproces

Bron: Beroepsprofiel van de verpleegkundige, Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging

5. Didactische criteria

De doelgroep van deze scholing zijn de verpleegkundige en verzorgende collegae van IZT-Thuiszorg, middels een scholingscarrousel worden meerdere malen per jaar deze module aangeboden, deze module heeft voor de medewerkers een verplichtend karakter.

De zorgprofessionals van IZT-Limburg hebben een van onderstaande niveau;

- Beginners /ervaren
- Niveau 3-4-5- Big geregistreerd

Deze scholing is generiek (voorbehouden handeling) maar daarnaast wordt deze scholing toepasselijk gemaakt middels verdieping aan te brengen in de context van het toedienen van een hoog opgaand klyasma bij en zorgvrager.

Daarnaast biedt IZT-Thuiszorg deze module ook aan externe klanten. Te weten medewerkers uit andere thuiszorg instellingen en ZZp'ers mits deze klanten verzorgende of verpleegkundige zorgprofessional zijn.

- Beginners/ervaren
- Niveau 3-4-5 Big geregistreerd

Izt-Limburg heeft een gediplomeerd Verpleegkundige docent (Graad 2) in dienst die zorg draagt voor de organisatie en uitvoering van de aangeboden onderwijs activiteit.

Daarnaast maakt IZT-Limburg gebruik van ervaren Verpleegkundigen niveau 4-5 die de docent ondersteunen in het te verzorgen onderwijs.

Deze klinische vaardigheid module wordt verzorgd door:

Stef Giua, verpleegkundig docent en intensive care verpleegkundige.

6. Evaluatie criteria

Cursisten vullen na de scholing een evaluatie formulier in met onderstaande items:

- Het betreffende item (omschreven)
- Vakinhoudelijke aspecten en toegepaste onderwijs methode
- Kwaliteit docent
- Toegepaste leermiddelen

7. Module organisatie

Studiebelasting individueel : 60 minuten
Duur scholing : 120 minuten

Programma	Locatie	Werkvorm	Duur
A. Inleiding en beginsituatie verkennen	TH	Individueel	30 min.
B. De leerinhoud, de handelingenlijsten en de literatuur bestuderen	TH	Individueel	30 min.
C. Bespreken van de beginsituatie en de leerinhoud	VL	Groep	40 min.
D. Demonstratie en verbalisatie van de vaardigheden door de praktijkdocent	VL	Groep	15 min.
E. Benoemen van de aandachtspunten binnen de vaardigheden door de praktijkdocent	VL	Groep	5 min.
F. Demonstratie en verbalisatie van de vaardigheden door de cursisten	VL	Groep	50 min.
G. Benoemen van de aandachtspunten binnen de vaardigheden door de cursisten	VL	Groep	10 min.
H. Toets aan de hand van de observatie-scoringslijsten	VL	Individueel	60 min.

Gebruikte afkortingen:

TH = thuis

VL = vaardigheidslokaal IZT-Thuiszorg

Minimum aantal deelnemers: 2 maximaal 8

Kosten: voor medewerkers IZT-Limburg zijn deze kosten voor rekening van de directie IZT-Limburg

Voor externe klanten wordt een offerte op maat aangeboden

Data en locatie: Data zijn overeenkomstig met scholings carrousel die aan het begin van het kalenderjaar gepubliceerd wordt op extranet (interne medewerkers)

Data voor externe klanten worden in overleg gepland.

Scholingslocatie is het vaardigheidslokaal op ons kantoor (IZT-Thuiszorg Limburg)

Regelingen aanmelding en annulering

Voor interne medewerkers heeft de klinische vaardigheidsmodule een verplichtend karakter. Medewerkers plannen zich in op een van de aangegeven data. Bij in gebreke blijven volgt een herinnering van het secretariaat van IZT-Thuiszorg.

Externe klanten bij akkoord offerte worden de data gepland, bij no show worden kosten gedeclareerd.

8. Vaststellen van de beginsituatie

De inhoud van deze klinische vaardigheidsmodule kun je beter leren en begrijpen als je de vereiste voorkennis hebt. We zijn er van uitgegaan dat je kennis hebt ten aanzien van de onderstaande punten:

- Hygiënisch en veilig werken, o.a. handen wassen, preventie van prikaccidenten, handelen bij een prikaccident
- Aseptisch en antiseptisch werken, zoals gebruik van steriele materialen, openen van steriele verpakkingen, desinfecteren
- Anatomie van de huid en de onderhuidse laag
- Geneesmiddelenleer, met name begrippen als geneesmiddel, recept, resorptie, distributie, eliminatie en excretie
- Wetgeving: de wet op geneesmiddelen voorziening (WOG), de wet BIG en de WGBO

Door het beantwoorden van onderstaande stellingen met juist of onjuist kan de cursist nagaan hoeveel voorkennis reeds aanwezig is.